

Warszawa, dn. 25.04.2021 r.
Marek Tatała, wiceprezes FOR

Komunikat FOR 15/2021: Leki na receptę przez Internet – potrzebna pro-konsumencka zmiana

Synteza:

- **Cyfryzacja i rozwój usług zdalnych w ochronie zdrowia postępują od kilku lat, a przykładami takich działań są umożliwienie świadczenia usług na odległość (np. telemedycyna), e-zwolnienia, e-recepty, e-skierowania czy Internetowe Konto Pacjenta.**
- **W 2018 roku wprowadzono możliwość kupowania leków na receptę dla osób z niepełnosprawnościami, a na początku 2019 roku rządzący zaproponowali rozszerzenie takiej sprzedaży na wszystkich, aby następnie z tego pomysłu się wycofać, ignorując interesy konsumentów. Wydaje się, że za cofnięciem tych dobrych dla konsumentów zmian stoi część środowiska aptekarskiego, które nie chce pogodzić się z nową rzeczywistością w której coraz popularniejszy staje się e-handel.**
- **Leki na receptę można kupować przez Internet m.in. w niektórych krajach Unii Europejskiej, Szwajcarii i Wielkiej Brytanii.**
- **Umożliwienie kupowania leków na receptę przez Internet powinno być jedną z odpowiedzi na pandemię COVID-19. Również po pandemii byłoby to ważne ułatwienie dla konsumentów i leczących się pacjentów.**

Obciążenia biurokratyczne, ograniczające konkurencję regulacje, nieelastyczne prawo pracy, skomplikowane i skutkujące czasochłonnością rozliczeń z urzędem skarbowym przepisy podatkowe to problemy od lat wskazywane przez przedsiębiorców jako największe bariery działalności gospodarczej. Pandemia COVID-19 skłoniła rząd do wprowadzenia dodatkowych obostrzeń często negatywnie wpływających na działalność gospodarczą.

Uważamy, że zwłaszcza w tym trudnym okresie przedsiębiorcy potrzebują deregulacji, która zwiększy ich elastyczność w dostosowywaniu się do nowych warunków gospodarczych. Dlatego szukamy rozwiązań, którego pomocą wyzwolimy potencjał przedsiębiorców. Chcąc znaleźć najbardziej szkodliwe dla przedsiębiorców przepisy i pokazywać korzyści z deregulacji dla wzrostu po kryzysie, uruchomiliśmy portal www.deregulacja.pl

Ostatnie lata to postępująca cyfryzacja i rozwój usług zdalnych w ochronie zdrowia w Polsce. Zmiany przyjęte pod koniec 2015 roku pozwoliły na udzielanie świadczeń medycznych na odległość, które od tego czasu rozwijały się, przynajmniej do czasu

pandemii, przede wszystkim w sektorze prywatnym¹. Kolejnymi istotnymi reformami ułatwiającymi zdalną i elektroniczną komunikację w sprawach zdrowotnych było wprowadzenie e-zwolnień, e-recept i e-skierowań.

E-zwolnienia, obowiązkowe od początku 2018 roku, sprawiają, że zwolnienie lekarskie wystawione w formie cyfrowej przez lekarza trafia automatycznie do pracodawcy i ZUS. Z kolei e-recepta pozwala na zakup leku na receptę poprzez podanie w aptece numeru PESEL i nadanego przez lekarza kodu PIN. Samą e-receptę można dostać np. na adres e-mail lub SMS-em. Ta forma wystawiania recept stała się obowiązkowa od 2020 roku. Podobnie do e-recept działają obowiązkowe od tego roku e-skierowania, które również mogą być realizowane dzięki podaniu numeru PESEL i kodu PIN, a podmioty realizujące świadczenie medyczne mogą sprawdzić skierowanie w systemie elektronicznym.

Wszystko to sprawia, że w obiegu jest mniej papierowych dokumentów, nie ma problemu ich zgubienia czy zniszczenia, wypisane recepty czy skierowania są przejrzyste i łatwo je rozczytać, a pacjenci mogą mieć do wszystkiego dostęp poprzez Internetowe Konto Pacjenta. Cyfryzacja ułatwia także zarządzanie w ochronie zdrowia, poprawia efektywność działania podmiotów działających w tym sektorze i może pomóc w zmniejszeniu kolejek (przez np. ograniczenie zjawiska zajmowania kolejki papierowym skierowaniem w wielu miejscach na raz).

Usługi cyfrowe w ochronie zdrowia należy nadal rozwijać. Kolejnym krokiem powinno być umożliwienie sprzedaży leków na receptę przez Internet, z wysyłką do miejsca wskazanego przez zamawiającego. W okresie pandemii handel internetowy z możliwością dostarczenia zamiatanych produktów do domu, paczkomatu czy dogodnego punktu odbioru stał się ważnym ułatwieniem w funkcjonowaniu w nowej rzeczywistości, a także bezpieczniejszą formą robienia zakupów. Poza tym dla coraz większej liczby osób jest to najbardziej wygodna forma kupowania. Nie jest więc zaskoczeniem duży wzrost wielkości sektora e-handlu w 2020 roku w naszym kraju, szacowany na 35–60 proc., a także prognozy dalszego rozwoju tej formy robienia zakupów, w tym prognozy wzrostu o kolejne 20–30 proc. w 2021 roku². W ubiegłym roku w rankingach najpopularniejszych podmiotów na rynku e-handlu w Polsce pojawiały się też apteki³.

Choć wiele produktów sprzedawanych w aptekach można kupić przez Internet, to nie jest to możliwe w przypadku leków na receptę. Niektóre apteki pozwalają na zakup leków na receptę przez Internet, ale zamówić je można tylko do konkretnej apteki, gdzie trzeba je odebrać. To poważne ograniczenie jednej z największych korzyści z e-handlu – dostarczania produktów do miejsca zamieszkania czy innego,

¹ <https://www.prawo.pl/zdrowie/telemedycyna--konieczny-drugi-krok-by-zaczela-sie-lepiej-rozwijac.261986.html>

² <https://www.wirtualnemedica.pl/artykul/wartosc-e-handlu-w-2021-r-moze-wzrosnac-o-20-30-proc>

³ <https://www.rynekaptek.pl/farmakologia/dwie-apteki-wsrod-najpopularniejszych-platform-e-commerce.37647.html>

dogodnego miejsca (np. punktu odbioru blisko domu czy czynnego 24 godziny na dobę automatu paczkowego).

W niektórych krajach europejskich zakup leków na receptę przez Internet jest możliwy. Według zestawienia Consumer Choice Center taka forma kupowania leków dostępna jest w sześciu krajach Unii Europejskiej (m.in. w Szwecji, Estonii i Niemczech), a także w Wielkiej Brytanii i Szwajcarii⁴.

O wprowadzeniu możliwości nabywania leków na receptę przez Internet w Polsce dyskutowano już w 2018 roku. Omawiane wtedy zmiany ustawowe ograniczono do osób z niepełnosprawnościami, a pytany o umożliwienie kupowania leków na receptę wszystkim chętnym wiceminister Janusz Cieszyński stwierdził, że „obecny system nie jest przygotowany na taką zmianę”⁵.

W ustawie z dnia 20 lipca 2018 roku o zmianie ustawy o systemie informacji w ochronie zdrowia oraz niektórych innych ustaw dopuszczono, od 1 stycznia 2019 roku, wysyłkową sprzedaż produktów leczniczych przez apteki „z przepisu lekarza, gdy recepta została wystawiona w postaci elektronicznej, jeżeli produkty te zostały przepisane osobie posiadającej orzeczenie o niepełnosprawności”. Następnie termin ten został przesunięty na 1 lipca 2019 roku⁶. Później rząd przesłał do Sejmu projekt ustawy Prawo farmaceutyczne, który zakładał umożliwienie sprzedaży wysyłkowej wyrobów medycznych na receptę wszystkim pacjentom. W kwietniu 2019 roku, na wniosek posłów PiS, wycofano to rozwiązanie, a także wcześniejsze ułatwienie dla osób z niepełnosprawnościami. W konsekwencji obecnie nikt nie ma możliwości kupowania leków na receptę przez Internet z dostawą do miejsca zamieszkania.

Jak wynika z informacji medialnych, zmiany motywowane były wydarzeniami na rynku aptecznym w Niemczech, w tym protestami dotyczącymi sprzedaży wysyłkowej leków, która miała „stanowić zagrożenie dla funkcjonowania aptek stacjonarnych”⁷. Wydaje się, że za wycofaniem tych dobrych dla konsumentów zmian stoi część środowiska aptekarskiego, które nie chce pogodzić się z nową rzeczywistością, w której coraz popularniejszy staje się e-handel.

W związku z wprowadzeniem i upowszechnieniem e-recept i rozwojem cyfryzacji służbie zdrowia, który dodatkowo przyspieszył w czasie pandemii COVID-19, należy powrócić do wcześniejszych propozycji dotyczących sprzedaży leków na receptę przez Internet z uwzględnieniem wszystkie dorosłych konsumentów (w tym możli-

---

⁴ <https://consumerchoicecenter.org/infographic-check-if-you-can-buy-medicines-in-your-country-online/>

⁵ <https://www.rynekzdrowia.pl/Farmacja/Leki-na-recepte-z-internetowej-apteki-tylko-dla-niepelnosprawnych.185929.6.html>

⁶ <https://healthcaremarketexperts.com/aktualnosci/sprzedaz-wysylkowa-lekow-rx-dopiero-od-lipca/>

⁷ <https://www.prawo.pl/zdrowie/sprzedaz-wysylkowa-lekow-jednak-bez-zmian.395303.html>

wość kupowania w ten sposób leków przypisanych dzieciom przez rodziców czy opiekunów prawnych).

Umożliwienie kupowania leków na receptę przez Internet powinno być jedną z odpowiedzi na pandemię COVID-19 i szkoda, że nie wprowadzono go już kilka miesięcy temu. Także po pandemii tego typu rozwiązania powinny funkcjonować przede wszystkim ze względu na wygodę konsumentów. Ponadto, w związku z tym, że leki na receptę kupują często osoby chore, znacznym ułatwieniem może być dla nich możliwość dostarczenia leku prosto do domu. Ze względu na właściwości leków proponowane zmiany legislacyjne mogą wymagać określenia, w sposób racjonalny, standardów dotyczących wysyłki, ale w taki sposób by nie stanowiło to nadmiernej bariery dla konsumentów i aptek. **Dlatego apelujemy do Ministerstwa Zdrowia o umożliwienie, jeszcze w 2021 roku, zdalnego kupowania leków na receptę. To naturalny kierunek zmian wprowadzonych w ramach dalszej cyfryzacji i rozwoju usług zdalnych w ochronie zdrowia.**

Komunikat jest częścią projektu www.deregulacja.pl realizowanego w ramach Atlas Network COVID-19 Partner Response Fund.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wyczerpanego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn możesz się skontaktować z:

Patrycja Satora, dyrektor ds. rozwoju FOR

tel. 500 494 173

e-mail: patrycja.satora@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność – obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

KONTAKT DO AUTORA

Marek Tatała

Wiceprezes FOR, Ekonomista

e-mail: marek.tatala@for.org.pl

Twitter: @marektatala

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR

ul. Ignacego Krasickiego 9A • 02-628 Warszawa • tel. 22 628 85 11

e-mail: info@for.org.pl • www.for.org.pl

[f](https://www.facebook.com/FundacjaFOR)/FundacjaFOR • [@FundacjaFOR](https://twitter.com/FundacjaFOR) • [in](https://www.linkedin.com/company/forum-obywatelskiego-rozwoju)/forum-obywatelskiego-rozwoju